

MAGYARICS TAMÁS

MENEKÜLTPROGRAMOK AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

A MARIEL-MENTŐAKCIÓN

A kommunista forradalom győzelmével egyidejűleg megindult a menekülés a Fidel Castro vezette rezsim elől. Az első kilenc embert 1959. július 22-én mentette ki az amerikai parti őrség. A következő hat évben közel 7000 kubai tette meg a nagyjából 90 mérföldes tengeri utat Kuba és Florida déli csücske között. Politikai szempontból talán ez a kor hozta a legélesebb szembenállást a kommunista Kuba és az Egyesült Ál-

lamok között. 1961 áprilisában a CIA által kiképzett kubaiak hajtottak végre balul sikerült partraszállási kísérletet a Disznó-öbölben, míg 1962. októberben a szigetre telepített szovjet rakéták miatt kirobbant válság jelentett újabb mélypontot a két szomszédos állam viszonyában.

Fidel Castro a nyilvánvaló belső politikai feszültség és ellenállás leszerelésére először 1965-ben kísérletezett az emigrálás szervezetté tételével. Szeptember végén bejelentette, hogy októ-

ber 10-én megnyitja Camarioca kikötőjét a távozni szándékozók előtt, akik szabadon elhagyhatják az országot, miután kérvényt nyújtottak be a Belügyminisztériumban, valamint minden tulajdonukat elkobozták a hatóságok. A bő egy hónapig nyitva tartott kikötőn keresztül nagyjából 3000 kubai hagyta el a szigetországot, de az átkelés még mindig rendkívül veszélyes volt. Az amerikai és a kubai hatóságok végül megállapodtak, hogy a jövőben repülőgépekkel szállítják az Egyesült Álla-

mokba a Kubát elhagyni szándékozók (*Freedom Flights*). A „légihíd” szűk tíz évig működött, s elsősorban fehér, középosztálybeli kubaiak tudtak élni a lehetőséggel. A Freedom Flights nem jelentette azt, hogy ezzel párhuzamosan ne próbáltak volna tengeren is menekülni a kommunista diktatúrából, de ezeknek az embereknek a száma elhanyagolható volt.

Az emigrálók számának ugrásszerű növekedése az 1970-es évek végén a kubai gazdasági helyzetben és a világpolitikában bekövetkezett jelentős változásokat tükrözte. A nagyobb arányú népességmozgásoknál döntő szerepet játszó ún. taszító (*push*) tényezők között szerepet kapott az, hogy a cukor világpiaci ára drasztikusan csökkent, s mivel Kuba egyik fő exportcikke és így fő bevételi forrása a cukor volt, az amúgy is törekeny kubai gazdaságot komoly károk érték. A jegyrendszerrel sújtott lakosságban erős társadalmi feszültségek alakultak ki. A világpolitikai hátteret pedig a szovjet fegyveres erők

hetővé, ami az amerikai bevándorlási politikát megoldhatatlan feladat elé állítja majd. Az elsősorban az iráni túszválsággal és a közel-keleti helyzettel foglalkozó Carter-adminisztráció nem nagyon vette komolyan a figyelmeztetést: Castro teátrális és hangzatos – többségében beváltatlan – ígéretei és fenyegetései egyikének tartotta. A második szikra aztán ténylegesen kirobbantotta a válságot.

1980. április 1-jén öt (egyek szerint hat) kubai egy autóbusszal áttörte a havannai perui nagykövetség előtti biztonsági kordont, és menedéket kért a peruiaktól. Az akció során egy kubai őr meghalt. A hatóságok hiába kérték a követségre menekültek kiadását, a peruiak helyszínen lévő rangidős diplomatája nem volt erre hajlandó. A kubai hatóságok bosszúból felhívást tettek közzé, hogy bárki, aki el kívánja hagyni az országot, menjen a perui nagykövetséghez. Három nap alatt tízezres tömeg gyűlt össze az épületnél, és a helyzet egyértelműen tart-

hatatlanná vált. A megoldásba több ország is bekapcsolódott; végül a „havanai tízezret” több állam fogadta be, köztük Spanyolország, Costa Rica és az Egyesült Államok – az utóbbi 3500 főt. Castro azonban valóra váltotta fenyegetését: közölte, hogy aki távozni kíván Kubából, megteheti Mariel kikötőjén keresztül.

Időközben mérsékelt kubaiak egy szervezete, az ún. 75-ök Bizottsága, amely már 1978-ban több ezer, Kubában bebörtönzött politikai fogoly kiszabadítását érte el, 42 hajóból álló kis flottát szervezett a „havanai tízezer” Egyesült Államok által befogadni szándékozott kontingensének Floridába szállítására. Mariel kikötője megnyitásának hírére a következő hetekben körülbelül ezer kisebb-nagyobb hajó érkezett Kubába, hogy elszállítsa onnan a kivándorolni szándékozókat, akiknek száma hamarosan napi 3000-re nőtt. A Carter-adminisztráció kellemetlen helyzetbe került. A Kongresszus által 1980. márciusban elfogadott menedéktör-

Kubai menekülteket szállító hajó érkezik a floridai Key Westre 1980 áprilisában. A Mariel-mentőakció során több mint százezer kubai távozott az Egyesült Államokba.

Castro Kubája ellenforradalmároknak minősítette az LMBTQ közösség tagjait. Az intoleráns klíma miatt jelentős részük az 1980-as Mariel-mentőakció során elmenekült és Miami meleg közösségének részévé vált.

afganisztáni bevonulása adta, ami Kubában is politikai feszültséget keltett. A másik oldalon, az ún. vonzó (*pull*) tényezők között említhető a magas amerikai életszínvonal, az Egyesült Államokban, elsősorban Floridában élő kubai diaszpóra vonzereje, továbbá Jimmy Carter elnök (1977–1981) döntése, hogy az emberi jogokat állítja külpolitikája középpontjába. Az amerikai elnök többször kijelentette, hogy az Egyesült Államok „tárt karokkal” várja a kubai politikai menekülteket.

A gyűlékony helyzetben két szikra kellett a válság kipattanásához. Először 1979 októberében kubaiak hajókat tértettek el, hogy Floridába jussanak. A feldühödött Fidel Castro azzal fenyegetőzött, hogy a Camarioca-esethez hasonlóan tömeges kivándorlást tesz le-

◀ Kubai menekültek a nyílt tengeren, félúton Kuba és Key West között.

vény (*Refuge Act*) 19 500 főben maximuma a Kubából befogadható politikai menekültek számát. A Mariel kikötőjén keresztül Kubát elhagyók döntő többsége azonban nem politikai, hanem gazdasági menekülteknek számított, így ők hivatalosan nem voltak jogosultak az előbbieknél nyújtott kedvezményekre az Egyesült Államokban, nem is léphettek volna amerikai területre.

Carter elnök az ellenőrzése alól egyre jobban kicsúszó helyzetben május 6-án szükségállapotot hirdetett Floridában, majd a kubaiak elszállítására szervezett „vízihidat” illegálisnak minősítette. Ezzel azonban mindössze annyit ért el, hogy maga ellen hangolta az Amerikában élő kubai közösség nagy részét, valamint a sajtó tekintélyes hányadát is. Az adminisztráció kapkodásának következő állomása egy június 20-án kiadott rendelet volt, amely új besorolást írt elő a „kubai-haiti” menekülteknek, akik kétéves tartózkodás után jogosultak lettek az „állandó külföldi lakosok” státuszára, valamint az ezzel járó egészségügyi, oktatási stb. szolgáltatásokra.

Az eszkárlódó politikai és humanitárius helyzetet végül az oldotta meg, hogy az Egyesült Államok kormánya hajlandó volt egy tágabb napirendű tárgyalássorozatot kezdeni a kubai kommunista vezetéssel. Mariel kikötőjét szeptember 28-án ismét lezárták a kubai hatóságok, addig azonban körülbelül 125 000 kubai élt a távozás lehetőségével.

A történet a kubaiak részéről nagyjából lezárult, de a Mariel-mentőakció amerikai utóélete meglehetősen eseménydús volt. Először is a helyzet kezelésében mutatott bizonytalankodás nem használt a határozatlannak tartott Jimmy Carter megítélésének. Az iráni túszválság már amúgy is mély sebet ejtett a demokrata elnök presztízsén, és ez a Mariel-mentőakció kezelésével együtt hatásos fegyvert adott politikai ellenfele, Ronald Reagan kezébe az 1980. novemberi elnökválasztáson. Jimmy Carter veszített – részben „puhának” tartott külpolitikája miatt.

Egy későbbi elnök sorsát is erősen befolyásolta a kubai menekültek ügye. A marieliták mindössze 1,4 százaléka rendelkezett priusszal olyasm miatt, ami az Egyesült Államokban is büntetendő

▲
Kubai bevándorlók érkeznek
a Key West-i légi bázisra
1980. április 30-án.

cselekménynek számított (amúgy körülbelül egyhatodik minősült „bűnözőnek” a kubai törvények alapján), de az amerikai közvélemény egy része bűnözőknek és csavargóknak tartotta az 1980-as akciók során Kubából elmenekülteket. Az előítéletekhez hozzájárulhatott az a tény is, hogy a korábbi kubai menekültek többsége más faji-társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkezett. Az 1980-as menekültek jelentős része viszont nem fehér középosztálybeli volt.

A Mariel-mentőakció során az aránylag rövid idő alatt nagy tömegben érkező kubaiakat a floridai helyzet enyhítésére más tagállamok között is szétosztották, ahol a körülmények nem mindig feleltek meg a menekültek elvárásainak. Így az arkansasi, használaton kívüli Chaffee-erődbe is több száz kubai menekült került az akkori kormányzó, Bill Clinton tiltakozása dacára. Fort Chaffee az 1970-es években már szolgált befogadó központként a vietnami menekültek esetében, de Clinton kormányzó nem kívánta újfent hasonló célra használni a létesítményt. Azt javasolta Carter elnöknek, hogy a Kubában található Guantánamo-támaszpontot nyissák meg a menekültek előtt. Az elnök azonban hajthatatlan volt.

Az erődben összezsúfolódtott kubaiak közül aztán 1980. május 26-án több százán kitortek és összecsaptak a helyi rendőri erőkkel. Öt nappal később már ezer kubai tört ki és indult el az országúton a legközelebbi város felé a megretentés és felháborodott arkansasiak rémületére. Clinton kormányzó vérontástól tartott, de a kikerülő nemzeti gárda figyelmeztető lövéseinek hatására a kubaiak meghátráltak. Bill Clinton politikai pályafutása komoly veszélybe került: egyebek mellett a kubai ügy miatt elvesztette a kormányzóválasztást. Igaz, két évvel később ismét sikerült a Little Rock-i kormányzói hivatalba bejutnia, és politikai pályája újfent felívelt – egészen a Fehér Házig.

„CSÓNAKEMBEREK” VIETNAMBÓL

A 20. század egyik legemlékezetesebb fényképfeltétele 1975. április 30-án készült az Egyesült Államok saigoni nagy-

követségén. Emberek hosszú sorban állva próbálnak feljutni az épület tetejére leszállt katonai helikopterhez. A szerencsések megmenekültek, a Dél-Vietnam partjainál várakozó amerikai hadihajókra ekkor és korábban százezer-nél is több olyan vietnami jutott el, aki nem kívánta megvárni a kommunista hatalomátvételt. Természetesen elsősorban a bukott dél-vietnami kormány tisztviselői, a hadsereg tagjai, továbbá az amerikai hatóságokkal az előző években, sőt évtizedekben együttműködő emberek menekültek el mindenüket hátrahagyva, és kezdtek új életet az Egyesült Államokban az „Új Élet” (*Operation New Life*) és az „Újjonnan Érkezetek” (*Operation New Arrivals*) hadműveletek jóvoltából.

Jóval nagyobb számban voltak azonban olyanok, akiknek nem sikerült a menekülés, vagy akik illúziókat tápláltak a kommunistákkal szemben, bár az évtizedes háború Vietnamban bőségesen szolgáltatott példákat és jelzéseket arra, hogy Hanoi kíméletlenül leszámol vélt és valós ellenfeivel. Az 1975-ös amerikai mentőakciókban a Dél-Vietnamból kimenekített emberek csak a töredékét tették ki azoknak, akikkel a főleg északról érkezett kommunista vezetés le akart számolni. A saigoni hatalomátvé-

AZ INDOKÍNAI MENEKÜLTEKET BEFOGADÓ ORSZÁGOK

1975–1997

	VIETNAMI	LAOSZI	KAMBODZSAI	ÖSSZES
USA	883 317	251 334	152 748	1 287 399
Vietnam			320 000	320 000
Kína	263 000			263 000
Kanada	163 415	17 274	21 489	202 178
Ausztrália	157 863	10 239	17 605	185 700
Franciaország	46 348	34 236	38 598	119 182
Németország	28 916	1 706	998	31 620
Egyesült Királyság	24 267	346	381	24 994
Új Zéland	6 099	1 350	5 995	13 344
Hollandia	11 546	33	523	12 102
Japán	8 231	1 273	1 223	10 727
Norvégia	10 066	2	178	10 246
Malájzia			10 000	10 000
Svájc	7 304	593	1 717	9 614
Svédország	9 099	26	214	9 339
Dánia	7 007	12	51	7 070
Belgium	5 158	989	896	7 043
Más országok	10 343	4 694	8 268	25 605
Mindösszesen	1 642 179	324 107	580 884	2 547 170

Forrás: Robinson, W. Courtland Terms of Refuge United Nations High Commissioner for Refugees, London: Zed Books, 1998 p. 270, 276, Appendix 2; Far Eastern Economic Review, June 23, 1978, p. 20

tel után számos megtorló intézkedést vezettek be nem kizárólag a dokumentálhatóan a korábbi rezsim támogatói ellen, hanem azok ellen is, akiket megbízhatatlannak tartottak politikai okok-

ból, vagy egyszerűen olyan gazdasági tevékenységet folytattak, amely ellenkezett a marxista-leninista dogmával.

Az adminisztratív és egyéb eszközökkel üldözöttek közé később bekerül-

tek a vietnami kínai közösség tagjai is. Összességében egymilliónál is több embert érintettek a hátrányos megkülönböztetések. A legtöbbjük úgynevezett átnevelőtáborokba került, ahol több-

nyire embertelen körülmények között nehéz fizikai munkát kellett végezniük, és a szerencsétleneket a kimerítő fizikai munka után még alapos agyimosásban is részesítették. Elkezdték a városlakókat vidékre költöztetni, ahol – eufemisztikus kifejezéssel – ún. „új gazdasági zónákban” kellett a programban érintetteknek dolgozniuk – a valóságban ez főleg dzsungelirtást jelentett, hogy az így nyert földterületeket mezőgazdasági művelésre tudják befogni.

Az 1970-es évek második felében Hanoi fel kívánta gyorsítani a szocialista átalakítást, és a gazdaság lassú fejlődésének, illetve strukturális bajainak egyik okát – más kommunista országokból már ismert kifejezésekkel – a társadalom „felforgató” és „élősködő” elemeiben vélte megtalálni. Az ellenség soraiban több tízezres nagyságrendben kaptak helyet a kínai etnikumú hoák. A kínai-vietnamiak elleni fellépés nemzetközi háttérben két háború állt. 1975 áprilisában, a vietnami kommunisták saigoni bevonulásával egy időben a kambodzsai kommunista erők, a vörös khmerek Pol Pot vezetésével átvették a hatalmat a Vietnammal szomszédos országban. A vietnami–kambodzsai kapcsolatokat határvillongások rontották, míg a Pol Pot-rezsim rémuralma elől menekülő kambodzsaiak egy része Vietnamban talált menedéket és kért segítséget a helyi vezetéstől.

A harcedzett vietnami csapatok 1978 decemberében lépték át a vietnami–kambodzsai határt, rövid időn belül elfoglalták a fővárost, Phnom Penh-t, és menekülésre kényszerítették a véreskezű kambodzsai diktátort. Kambodzsa azonban Kína szövetségese – vagy inkább kliensállama – volt, és Peking nem nézte jó szemmel, hogy Vietnam egyrészt Kambodzsa kárára erősödik Délkelet-Ázsiában, másrészt a hoákat diszkriminálja. Bár Peking jelentős támogatást adott Hanoi-nak az Egyesült Államok ellen folytatott háborújához, a Peking–Hanoi-viszony ko-

rántsem volt felhőtlen. Egyes vélemények szerint a kínaiak, nem meglepő módon, nem is kettős, hanem többes játékot játszottak a háború során. Igaz ugyan, hogy nem kívánták az amerikaiak győzelmét, de egy gyors, kevés vérvesztéssel járó vietnami siker sem szerepelt a kínai vezetők kívánságlistáján. Dokumentumok bizonyítják, hogy Peking a lehetőségei szerint próbálta prolongálni a háborút, és egyes közvetítési kísérleteket, mint például a lengyel „Lumbágó-művelet” azért hiúsított meg, hogy Washington és Hanoi ne egyezzen ki túlságosan korán. Ahogy az egyik észak-vietnami vezető

keserűen megjegyezte: *„Kína hajlandó az amerikaiakkal háborúzni az utolsó vietnami katonáig.”*

A vietnamiak kambodzsai katonai sikere egyáltalán nem illett bele a kínai stratégiába, és ahogy a pekingi vezetők megfogalmazták, ideje volt a vietnamiak „körmére koppintani”. Az ún. harmadik indokínai háború (az első a francia–vietnami volt 1945–1954, míg a második az amerikai–vietnami 1964–1973 között) Kína és Vietnam között menekülthullámot indított el a hoák körében – s mellesleg elosztatta azt a mítoszt, hogy a „testvéri szocialista” országok nem háborúznak egymással.

Menekültek ezrei hagyták el háború sújtotta hazájukat túlszűfolt hajókon. Számosan estek áldozatul a ragadozóknak, a víz gyermekek holttestét sodorta partra.

A vietnami kínaiak vagy hoák mellett a másik leginkább diszkriminált etnikai kisebbség a vietnami központi fennsíkon élő hmongok vagy montagnard-ok voltak, akik az amerikaiak és a dél-vietnamiak mellett álltak a háború alatt. A laoszi eredetű hmongok közül több tízezer telepedtek le az Egyesült Államokban, vagy menekültek olyan délkelet-ázsiai országba, ahol befogadták őket.

A Vietnamból menekülni szándékozók, köztük a hoák két útvonalon távozhattak: észak felé a szárazföldön Kínába, illetve a tengeren keresztül. A Dél-kínai-tengeren, a világ egyik legforgalmasabb vízi útján száz- és ezerszámra jelentek meg dzsunkák, csónakok és egyéb vízi alkalmosságok a menekülőkkel, akiknek úti célja egyrészt Malajzia, Szingapúr, Hongkong és a térség szigetei voltak, másrészt abban reménykedtek, hogy útközben valamilyen kereskedelmi hajó felveszi őket. A „csónakemberek” (*„boat people”*) viszonyosságai megragadták a világ közvéleményének figyelmét – és a vietnami hatóságokét is. A kommunista vezetők azonban nem humanitárius szempont-

▲
Vietnami árvákat szállítanak
az USA-ba a „Babylift” akció során,
1975. április 12-én

ból közelítettek a kérdéshez, hanem nagyszerű bevételi forrást fedeztek fel az emigrációban. (Megjegyzendő, hogy a vietnami kommunista vezetők nem voltak egyedül ezzel a szemlélettel: Nicolae Ceaușescu Romániája és Erich Honecker NDK-ja hasonlóképpen pénzkereseti forrásnak tekintette az országukból való emigrációt.)

Elsőként 1978 októberében jelent meg egy vietnami hajó körülbelül 2500 menekülttel a fedélzetén Malajzia partjainál. Később kiderült, hogy a vietnami hatóságok „szabott” árrakkal dolgoztak: a hírek szerint egy felnőttnek (elsősorban a jobb módúnak számító kínai etnikumhoz tartozónak) 3000 amerikai dollárt (vagy ennek megfelelő értékű aranyat), míg egy gyermeknek ennek az összegnek a felét kellett fizetnie ahhoz, hogy aránylag biztonságban elhagyhassa Vietnomot. Egyes becslé-

sek szerint Hanoi a tranzakció révén 1978–79-ben megduplázta aranytartalékát.

A tranzitutak azonban korántsem voltak biztonságosak. A kedvezőtlen időjárás, a nem megfelelő navigációs képességek, a sokszor lélekvesztőnek is alig minősíthető csónakok mellett állandó veszélyt jelentettek a kalózok, illetve az emberrablók. Az előbbieket ki-fosztották az utazókat, és sokszor elvették tőlük a magukkal vitt élelmiszereket is, míg az utóbbiak elsősorban lányokat és fiatal nőket hurcoltak el; többüknek végleg nyoma veszett. A célállomásokon azonban nem mindig várták tárt karokkal a menekülteket. Sokukat lakatlan vagy alig lakott szigetekre vitték, és a „senki földjén” várokoztatták, amíg befogadási kérelmüket a fogadó országok hatóságai elbírálják. A helyzetet az 1979 júliusában Genfben az ENSZ égisze alatt tartott nemzetközi értekezlet oldotta meg, amelyen a nyugati államok 260 000 menekült befogadását vállalták magukra. Közülük élen járt az Egyesült Államok, részben erkölcsi megfontolásokból, hiszen a délkelet-ázsiai menekültáradat egyik oka az ame-

Dél-vietnami csecsemőket szállítanak Saigonból az USA-ba a „Babylift” művelet során. A vietnami háború végén, 1975. április 3. és 26. között tömegesen evakuálták a gyerekeket Dél-Vietnamból.

rikai-vietnami háború volt. Egyes nyugati országok új módszerekkel is kísérleteztek; így Kanada ekkor vezette be – a világon elsőként – az ún. egyéni szponzoráció intézményét, amelyben családok, vallási és világi csoportok magukra vállalták (és vállalják ma is) meghatározott számú menekült befogadását és segítségét a társadalmi beilleszkedésben.

Külön kérdést jelentettek az árva vagy félárva gyermekek. A Ford-adminisztráció 1975-ben akciót indított (*Operation Babylift*), amelynek során nagyjából 2600 vietnami árva gyermeket adoptáltak amerikai szülők. Az amerikai apától és vietnami anyától született több tízezer gyermek talán a letragikusabb sorsú csoportot alkotta. A vietnami kommunista hatóságok, valamint a lakosság egy jelentős része is egyfajta „árulóként” tekintett rájuk, sorsuk a társadalmi számkivettség volt a szülőföldjükön. (Különösen igaz volt ez az afrikai-amerikai apától és vietnami anyától született gyerekekre.) Az 1975 utáni években mindössze azokat a gyermekeket engedték emigrálni a vietnami hatóságok, akiknek az édesapját megtalálták, és az apa hajlandó volt gyermeke bevándorlását intézni. Az ún. amerázsiái gyerekek sorsa az 1980-as években némileg jobbra fordult, amikor az amerikai Kongresszus két törvényt is hozott a helyzetük rendezésére (*Amerasian Immigration Act*, 1982 és *Amerasian Homecoming Act*, 1988). A törvények nem kizárólag a Vietnamban élő „amerázsiái” gyerekekre vonatkoztak, hanem a Délkelet-Ázsiában élőkre általában. A különböző programok végül az 1990-es évekre – néhány ezer kivétellel – rendezték az amerázsiái gyerek sorsát.

Noha 1979 után jelentős mértékben visszaesett a „csónakemberek” száma, továbbra is folyamatosan menekültek emberek a délkelet-ázsiai kommunista diktatúrákból. A második nagyobb menekülthullám pontosan tíz évvel az első kezdete után következett be: 1987-ben újra ugrásszerűen megnőtt a menekültek száma, ezúttal Hongkong és Thaiföld fogta fel a közel húszeszes vietnami

menekültáradatot, és a felállított táborok hamar megteltek. Újfént egy genfi konferencia oldotta meg a helyzetet: az elfogadott terv alapján minden érkezőt át kellett világítani, és csak a valódi menekültek mehettek tovább, a többieket visszatoloncolták Vietnamba. Ezt követően a „csónakemberek” száma drámai mértékben csökkent, és az 1990-es években már csak néhány tucat ember menekült ilyen módon. Nem szűnt meg azonban a vietnamiak repatriálása: a családgyesítési program folytatódott ugyanúgy, mint az amerázsiái gyerekek, illetve most már fiatal felnőttek Amerikába történő áttelepülésének támogatása.

A körülbélül 700 000 „csónakember” 1975 és az 1990-es évek között azon-

ban csak kisebbik hányadát tette ki annak az 1,6 millió vietnaminak, aki ebben az időszakban elhagyta hazáját. A többséget az ún. rendezett távozási program (*Orderly Departure Program*) keretében helyezték el különböző országokban, elsősorban az Egyesült Államokban. A program lényegét az jelentette, hogy a menekülteket felkérték, hogy menjenek vissza Vietnamba, és ha a menekültstátuszhoz szükséges feltételeknek megfelelnek, repatriálják őket – mindenekelőtt az Egyesült Államokba, ahol jelentős lélekszámú vietnami közösségek jöttek létre, elsősorban a nyugati parton, Kaliforniában, de gyakorlatilag az összes nagyvárosban, Chicagótól kezdve New Yorkig megtalálhatók a „kis Vietnamok”. ♦